

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 368/2021-25

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a zo sudcov Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDACTED], zastúpenej Mgr. Vladimírom Šárnikom, advokátom, Rožňavská 2, Bratislava, proti postupu Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 258/2014 a proti postupu Krajského súdu v Bratislave v konaniach vedených pod sp. zn. 14 Co 344/2016 a 14 Co 146/2018 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 258/2014 a postupom Krajského súdu v Bratislave v konaniach vedených pod sp. zn. 14 Co 344/2016 a 14 Co 146/2018 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Sťažovateľke **p r i z n á v a** finančné zadostučinenie v sume **1 200 eur**, ktoré **s ú** jej **p o v i n n é** zaplatiť Krajský súd v Bratislave v sume 1 000 eur a Okresný súd Bratislava III v sume 200 eur do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
3. Krajský súd v Bratislave a Okresný súd Bratislava III **s ú p o v i n n é** nahradiť sťažovateľke spoločne a nerozdielne trovy konania v sume **460,90 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 22. marca 2021 domáha vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48

ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 258/2014 (ďalej aj „napadnuté konanie“) a postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaniach vedených pod sp. zn. 14 Co 344/2016 a 14 Co 146/2018 (ďalej aj „napadnuté konanie“). Sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd prikázal obom súdom v napadnutom konaní konať, zároveň žiada priznať primerané finančné zadost'učinenie vo výške 3 000 eur od okresného súdu a vo výške 4 000 eur od krajského súdu.

2. Uznesením ústavného súdu č. k. IV. ÚS 368/2021-11 zo 6. júla 2021 bola ústavná sťažnosť prijatá na ďalšie konanie v celom rozsahu.

3. Z ústavnej sťažnosti a pripojeného spisu všeobecného súdu vyplýva nasledujúci stav veci:

Sťažovateľka vystupuje v napadnutom konaní v procesnom postavení žalovanej na základe návrhu na vydanie platobného rozkazu podaného na okresnom súde 12. mája 2014. Platobným rozkazom zo 16. júna 2014 bola sťažovateľke uložená povinnosť zaplatiť sumu 1 200 eur s príslušenstvom v prospech žalobkyne obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalobkyňa“). Sťažovateľka podala 15. júla 2014 proti platobnému rozkazu odpor. Prvé pojednávanie vo veci sa uskutočnilo 20. novembra 2014. Okresný súd uznesením č. k. 11 C 258/2014-51 z 11. júna 2015 rozhodol o nepripustení vstupu vedľajšieho účastníka na strane žalobkyne. V poradí druhé pojednávanie sa konalo 3. novembra 2015, keď okresný súd rozhodol vo veci samej rozsudkom č. k. 11 C 258/2014-66 tak, že žaloba bola zamietnutá a sťažovateľke boli priznané trovy konania. Proti výroku o trovách konania podala sťažovateľka 23. decembra 2015 odvolanie, žalobkyňa napadla odvolaním doručeným okresnému súdu 31. decembra 2015 rozsudok súdu prvej inštancie v celom rozsahu.

4. Žalobkyňa 16. marca 2016 predložila do spisu návrh dohody o urovnaní preukazujúcej prebiehajúce rokovania sporových strán o urovnaní sporu, následne 27. apríla 2016 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie sťažovateľky k odvolaniu, 4. júla 2016 sťažovateľka podala k veci ďalšie vyjadrenie. Spis okresného súdu bol predložený odvolaciemu súdu na rozhodnutie 23. augusta 2016.

5. Odvolacie konanie bolo vedené pod sp. zn. 14 Co 344/2016. Odvolací súd vrátil súdny spis okresnému súdu 30. novembra 2017 na účely doručenia posledného vyjadrenia sťažovateľky žalobkyňi. Okresný súd 16. februára 2018 odoslal predmetné vyjadrenie sťažovateľky žalobkyňi. Žalobkyňa naň reagovala podaním doručeným okresnému súdu 6. marca 2018, ktoré okresný súd zaslal sťažovateľke, a tá ho prevzala 26. marca 2018. Krajskému súdu bol súdny spis opätovne predložený 15. júna 2018, odvolacie konanie bolo vedené pod sp. zn. 14 Co 146/2018.

6. Odvolací súd rozhodol vo veci samej rozsudkom č. k. 14 Co 146/2018-107 z 23. marca 2021, ktorý bol sťažovateľke doručený 26. apríla 2021 a nadobudol právoplatnosť 1. júna 2021. Uznesením okresného súdu č. k. 11 C 258/2014-126 zo 14. júla 2021 bolo rozhodnuté o trovách konania, toto uznesenie nadobudlo právoplatnosť 24. augusta 2021.

II.

Argumentácia sťažovateľky

7. Proti postupu okresného súdu a krajského súdu v napadnutom konaní podala sťažovateľka túto ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentuje:

- a) Ku dňu podania ústavnej sťažnosti konanie na dvoch stupňoch trvalo takmer 7 rokov.
- b) Doba nečinnosti okresného súdu je podľa sťažovateľky 25,5 mesiaca a krajského súdu 4,5 roka. Z hľadiska povahy veci nejde o právne či skutkovo náročnú vec, žaloba o zaplatenie peňažnej sumy bola zjavne nedôvodná, k priet'ahom mohla prispieť aj žalobkyňa podaním nedôvodného procesného návrhu na pristúpenie vedľ'ajšieho účastníka konania, ktorý okresný súd napokon zamietol. Sama sťažovateľka podľa svojho názoru svojím správaním neprispela k vzniku zbytočných priet'ahov v konaní, procesné povinnosti si plnila riadne.
- c) Postup krajského súdu spočívajúci vo výzve okresnému súdu na doručenie podania žalobkyňi hodnotí sťažovateľka ako formalistický a neefektívny, keďže doručovanie podľa jej mienky mohol krajský súd vykonať aj sám. Po opätovnom predložení veci odvolaciemu súdu 15. júna 2018 tento vo veci ku dňu podania ústavnej sťažnosti nekonal.
- d) V dôsledku nečinnosti okresného súdu, ako aj krajského súdu v napadnutom konaní došlo podľa sťažovateľky k porušeniu jej práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.
- e) V dôsledku tvrdeného porušenia jej základných práv, ktoré nemožno napraviť zrušením rozhodnutia, resp. opatrenia alebo navrátením do pôvodného stavu, sťažovateľka žiada priznať primerané finančné zadost'učinenie v celkovej výške 7 000 eur za každý rok trvania konania s poukazom na rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vo veci Apicella proti Taliansku, z toho sumu 3 000 eur od okresného súdu a sumu 4 000 eur od krajského súdu.
- f) Sťažovateľka vyjadrila súhlas s upustením od ústneho pojednávania.

III.

Vyjadrenie okresného súdu, krajského súdu a replika sťažovateľky

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

8. Okresný súd k ústavnej sťažnosti prostredníctvom zákonnej sudkyne uviedol, že s poukazom na priebeh konania pred okresným súdom je toho názoru, že vo veci konal priebežne.

III.2. Vyjadrenie krajského súdu:

9. Krajský súd uviedol, že vec bola pridelená novej zákonnej sudkyňi 12. januára 2021, ktorá vo veci rozhodla 23. marca 2021, pričom k otázke vzniku priet'ahov pred pridelením veci sa zákonná sudkyňa nevie vyjadriť. Zároveň krajský súd oznámil, že netrvá na ústnom prerokovaní veci.

III.3. Replika sťažovateľky:

10. Sťažovateľka nevyužila svoje právo vyjadriť sa k stanoviskám okresného súdu a krajského súdu.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

11. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou a so stanoviskami účastníkov konania, ako aj s obsahom spisu všeobecného súdu dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci, a preto pristúpil k posúdeniu veci samej.

12. Podstata námietok sťažovateľky v súvislosti s namietaným porušením základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote je založená na tvrdení o nekonaní, resp. neefektívnej činnosti okresného súdu, ako aj krajského súdu v napadnutom konaní, čo malo za následok vznik zbytočných prietahov v posudzovanom konaní.

13. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (I. ÚS 22/2016) spravidla zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú (i) právna a faktická zložitnosť veci, o ktorej súd rozhoduje, (ii) správanie účastníka súdneho konania a (iii) postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02).

14. Z predloženého spisového materiálu vyplynulo, že nejde o zložitú, resp. náročnú vec po skutkovej a ani právnej stránke, o čom svedčí aj rozhodnutie súdu prvej inštancie vydané už na druhom pojednávaní vo veci samej. V napadnutom konaní sa žalobkyňa domáhala zaplata peňažnej odmeny za výkon služieb v rámci uplatnenia reštitučných nárokov sťažovateľky. Žalobu okresný súd zamietol z dôvodu nepreukázania existencie zmluvného vzťahu medzi žalobkyňou a sťažovateľkou. Uvedené nenasvedčuje ani mimoriadnemu, resp. zvláštnemu významu konania pre sťažovateľku.

15. Z opísaného priebehu konania nevyplývalo, že sťažovateľka svojím správaním zapríčinila vznik prietahov v napadnutom konaní.

16. Okresný súd o nároku žalobkyne rozhodol po takmer roku a pol od podania návrhu na vydanie platobného rozkazu. Po podaní odvolania žalobkyňou okresný súd doručoval vyjadrenia strán konania k odvolaniu, pričom v tomto ohľade možno badať vznik zbytočných prietahov, keďže k predloženiu veci odvolaciemu súdu došlo až po uplynutí deviatich mesiacov od vydania rozsudku.

17. Odvolací súd po prvom predložení veci identifikoval, že vyjadrenie sťažovateľky nebolo doručené žalobkyňi, no až po viac ako roku od predloženia veci vrátil spis okresnému súdu na doposlanie predmetného vyjadrenia. Sťažovateľka je toho názoru, že doručovanie mohol realizovať

krajský súd aj sám. Ústavný súd zdôrazňuje, že bolo aj povinnosťou krajského súdu postupovať v odvolacom konaní efektívne, rešpektujúc základný princíp hospodárnosti konania. Z tohto pohľadu považuje ústavný súd vrátenie veci okresnému súdu na doručenie ďalšieho vyjadrenia sťažovateľky protistrane za neefektívny úkon, ktorý spôsobil zbytočné predĺženie odvolacieho konania.

18. Okresný súd po vrátení veci odoslal predmetné vyjadrenie až po viac ako dvoch mesiacoch od vrátenia, po realizácii doručenia predložil vec späť krajskému súdu až po viac ako dvoch mesiacoch. Tento postup okresného súdu pri zohľadnení časového obdobia pri prvom predkladaní veci odvolaciemu súdu (bod 16) možno rovnako označiť za zbytočné prietahy v konaní.

19. Po predložení veci krajský súd rozhodol vo veci samej až po takmer troch rokoch, celková dĺžka odvolacieho konania dosiahla dobu takmer štyroch rokov, a to bez ospravedlniteľného dôvodu, čo vedie ústavný súd k záveru, že postupom krajského súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote (výrok 1).

20. Aj opísaný postup okresného súdu pri vykonávaní procesných úkonov po podaní odvolania prispel k vzniku zbytočných prietahov v konaní, z tohto dôvodu ústavný súd rozhodol, že aj postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu sťažovateľkou označených práv (výrok 1). V postupe okresného súdu v prvoinštančnom konaní o veci samej ústavný súd nezaznamenal vznik zbytočných prietahov v konaní, čo sa odrazilo na priznanej výške primeraného finančného zadosťučinenia, na ktorého úhradu bol okresný súd zaviazaný.

21. Ústavný súd zistil, že postupom okresného súdu aj krajského súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu označených práv sťažovateľky. Keďže označená vec už bola v čase rozhodovania ústavného súdu o ústavnej sťažnosti sťažovateľky právoplatne skončená, ústavný súd nevyslovil príkaz konať bez zbytočných prietahov v zmysle čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy.

V.

Priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

22. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04, IV. ÚS 302/2020).

23. V prerokúvanom prípade podľa názoru ústavného súdu prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Ústavný súd prihliadol na to, že odvolacie konanie trvalo štyri roky bez adekvátneho dôvodu, celková dĺžka konania presiahla dobu 7 rokov. Na druhej strane samotná vec nebola pre sťažovateľku významnou. Prietahy v konaní zapríčinené nečinnosťou okresného súdu, ako aj krajského súdu odôvodňujú priznanie primeraného finančného zadosťučinenia sťažovateľke spolu vo výške 1 200 eur, pričom sumu 1 000 eur bude povinný uhradiť krajský súd a sumu 200 eur okresný súd v zmysle § 135 ods. 1 zákona o ústavnom súde do 2 mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (výrok 2). V prevyšujúcej časti návrhu sťažovateľky na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd nevyhovel (výrok 4).

VI. Trovy konania

24. Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 460,90 eur v zmysle návrhu sťažovateľky.

25. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľky ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (§ 11 ods. 3). Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2021 je vo výške 181,17 eur a hodnota režijného paušálu je vo výške 10,87 eur. Sťažovateľke vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2021 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti ústavnému súdu). Právny zástupca je subjektom registrovaným pre daň z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“) ako jej platiteľ, preto bola výsledná suma zvýšená o príslušnú sadzbu DPH.

26. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. septembra 2021

**Libor DUEA
predseda senátu**